

קָבֵץ

תּוֹךְ הַנַּחַל

דבורים נוראים ונפלאים,
מעוררים מעירים ומחזקים,
אשר מתוך הנחל נובע מקור חכמה נובעים,
להחיות נפש כל חי ומשם ישקו העדרים,
להתחזק בעבודת הבורא בכל דרגה שיהיו נמצאים

*

אשר נאמרו ברבים במהלך סעודות שבת של
פְּרִשַׁת וַיֵּצֵא

בשנת תשע"ב

*

על ידי מֶרֶן מוֹהֲרָא"ש שְׁלִיט"א

יצא לאור לקראת שבת פְּרִשַׁת וַיֵּצֵא תשע"ג

על ידי תלמידי מתיבתא היכל הקדש

חסידי ברסלב

עיר הקדש ירושלים תוכב"א

ליל שַׁבַּת קֹדֶשׁ פְּרָשַׁת וַיֵּצֵא ה'תַּשַּׁע"ב

בְּלִיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ בְּפִעוּדָה רֵאשׁוֹנָה דִּבְר מוֹתְרָא"ש נ"י דְּבוּרִים נוֹרְאִים וְנִפְלְאִים מְאֹד עַל פִּי דְּבָרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּלִקוּטֵי מוֹתְרָן חֵלֶק א' סִימֹן ק"ו הַמְדַּבֵּר מִמִּצְוֹת צְדָקָה, וְלִתַּת דַּעַת לְמִי שֶׁחָסַר מִמִּצְוָה, עֵין ש.ס.

פְּתַח וְאָמַר מוֹתְרָא"ש נ"י, רַבֵּנוּ ז"ל אוֹמְרֵי, בְּתִיב (תְּהִלִּים מ"א) אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֵל דֵּל בְּיוֹם רַעָה יִמְלִטְהוּ ה', אֵיתָא דְרַאֲיוֹן עֲנִיּוֹת אֵלֶּא מִן תְּרַעַת' (בְּרִים מ"א), וְעַל זֶה צְרִיף רַחֲמֵנוּת, כִּי אִין רַחֲמֵנוּת גְּדוּלָּה מְזֵה, וְעֲנִיּוֹת זֶה בְּכִלְלוֹת וּבִבְרִטוּת, בְּכִלְלוֹת עַל אִישׁ שְׂאִין לוֹ שִׁבְל בְּעִבּוּדַת הַבוֹרָא, וְצְרִיף הַבַּעַל שִׁבְל לְחֲשָׁפִילוֹ, וּבִבְרִטוּת עַל הָאִישׁ עֲצָמוֹ, כִּי יֵשׁ זְמַן שְׂאִין לוֹ שִׁבְל, וְהוּא נִקְרָא קִטְנוּת הַמוֹחִין, וְצְרִיף לְחִזֵּק אֶת עֲצָמוֹ לְבוֹא לְגִדְלוֹת הַמוֹחִין, וּבְשִׁבְא לְגִדְלוֹת הַמוֹחִין, נִמְתַּקִּין כֹּל תְּדִינִין וּמְמֻשְׁיָהּ עֲלֵיו חֲסָדִים וְרַחֲמִים, וְזֶה מֵאָמַר חֲכָמֵינוּ זְכוּרָנָם לְבָרְכָה (בְּרִכּוֹת ל"ג), גְּדוּלָּה דַּעָה שְׁנַתְנָה בֵּין שְׁנֵי אוֹתִיּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי אֵל דַּעוֹת ה'", פְּרוּשׁ: כְּשִׁיבוֹא לְגִדְלוֹת הַמוֹחִין, נִתְעוֹרֵר עֲלָיו רַחֲמִים וְחֲסָדִים מִשְׁנֵי אוֹתִיּוֹת, אֵל, הוּא חֲסֵד, עַל דְּרָף (תְּהִלִּים נ"ב): "חֲסֵד אֵל כֹּל חַיִּים", וְזֶה, הוּא רַחֲמִים, עַל

דָרַךְ (שם ק"ט): "רַחֲמֵיךָ רַבִּים ה'": וְזֶה פְּרוּשׁ הַפְּסוּק, אֲשֶׁרֵי מוֹשֶׁכִּיל אֵל דָּל, חִינּוּ כְּשֶׁהוּא בְּקַטְנוֹת הַמּוֹחִין, וּמִשְׁכִּיל עֲצָמוֹ לְגִדְלוֹת הַמּוֹחִין, אֲזַי בְּיָוֵם רַעַח יִמְלֶטְהוּ ה', נִמְתַּקֵּין כָּל חַדִּינֵינוּ, וְאִם לֹא יִכּוֹל בְּעֲצָמוֹ לְבוֹא לְגִדְלוֹת הַמּוֹחִין, עֲצָה לָזֶה, שְׂוִשְׁכִּיל אַחֲרֵיכֶם, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְעוֹרַר גַּם אֲצִלּוֹ, עַד כָּאֵן לְשׁוֹן רַבְּנוּ ז"ל.

וְהַסְבִּיר מוֹהֲרָא"ש נ"י, כִּי הֵנָּה זֶה בְּרוּר, שְׂאִין צְדָקָה יוֹתֵר גְּדוֹלָה מִצְדָקָה בְּרוּחָנוּת, לְהַשְׁכִּיל דַּעַת וְשִׁכְל לְמִי שֶׁחָכַר מִמְּנָה, כִּי עַקֵּר עֲנִיּוֹת הִיא עֲנִיּוֹת הַדַּעַת, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּדָרִים מ"א ע"א): 'אִין עֲנִי אֵלָא בְּדַעַת, וְאִין אִין לְאָדָם דַּעַת, אִין לֹא כְּלוּם, וְכִמוֹ שְׂאָמְרוּ (שם) דְּכָא בִּיהַ בּוּלָא בִּיהַ, דְּכָא לִית בִּיהַ מַה בִּיהַ, מִי שְׂוִישׁ לֹא דַעַת יֵשׁ לֹא חֶפְל, אֲכָל מִי שְׂאִין לֹא דַעַת אִין לֹא כְּלוּם, וְכִי שְׂעֵשִׂיר בְּדַעַתוֹ, תַּהֲוֶה לֹא עֲשִׂירוֹת גַּם בְּגִשְׁמִיּוֹת, כִּי עַל יְדֵי דַעַתוֹ וְשִׁכְלוֹ הִישָׁר, יִשְׁכִּיל לְעֲצָמוֹ כָּל מִינֵי עֲצוֹת אִיךְ לְהַשִּׁיג כְּסָף, מַה שְׂאִין כֵּן מִי שְׂאִין לֹא דַעַת, וְהוּא עֲנִי מִמְּנָה, יִהְיֶה גַּם עֲנִי בְּגִשְׁמִיּוֹת, כִּי אִין לֹא חֲכָמָה וְשִׁכְל אִיךְ לְהַשִּׁיג כְּסָף, וְעַל זֶה אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (בְּכָא קָמָא צ"ב ע"א) בְּתֵר עֲנִיָּא אֲזֵלָא עֲנִיּוֹתָא, אַחַר הָעֲנִי הוֹלְכֵת הָעֲנִיּוֹת, כִּי

מחכות שאין לו דעת, העניות רודפת אחריו, ואין לו מאיפה לקבל עצות להשיג כסף.

ולכן עקר הצדקה לתת שכל ודעת למי שחסר ממונה, ובפרט בשאדם שבור ומיאש בדעתו, אזי אין כסף נחשב אצלו לכלום, כי הוא אחר היאוש, ורוצה למות רחמנא ליצלו, ומה יעזר לו כסף, רק העקר להשפיל לו דעת ושכל, ולתת לו תקנה בחיים, וזה על ידי שמדבר עמו דבורי אמונה ויראת שמים, ומגלה לו שאין שום מציאות בלעדו יתברך לל, וחפל בהשגחה עליונה, ואין שום דבר הנעשה מאלי, ודבורים אלו יחזקו אותו אפלו במצבים הכי קשים, ולא יתנו לו לפול ביאוש חס ושלום, ולכן צדקה ברוחניות הרבה יותר מצדקה בגשמיות, ולפעמים עם כמה דבורי אמונה והתחזקות, יכולים להציל חיו של אדם ממש, כי הוא כבר היה על סף היאוש רחמנא ליצלו, ולא ראה שום תקנה בחיים, ועל ידי שאחד דבר עמו דבורי אמונה והתחזקות, וגלה לו שרק הקדוש ברוך הוא מנהיג את העולם, על ידי זה נפתח לו פתח של אור, והציל את חיו, ולכן מצוה גדולה מאד לדבר עם כל מכיריו ומידעיו דבורי אמונה ויראת שמים, ובזה מקים מצות צדקה במלאה ובשלמותה.

ומגלה רבנו ז"ל, שפעלת צדקה זאת כפולה, כי לא רק שמחזק את חברו, וסומך אותו מנפילתו, אלא גם מחזק את עצמו, וסומך עצמו מנפילתו, כי לפעמים האדם בעצמו נמצא בקטנות המוחין, ושבור בעיני עצמו מאד, אבל על ידי שהולך ומדבר עם חברו דבורי אמונה והתחזקות, על ידי זה הדבורים חוזרים אליו, והוא בעצמו נתחזק מהם, שזהו סוד הפסוק, אשרי משכיל אל דל, אשרי הזוכה להכנים שכל ודעת בדל ועני ממונה, ומה יהיה שכרו? ביום רעה ומלטהו ה', שגם בשעה שהוא בעצמו יהיה ביום רעה חס ושלום, ויהיה בקטנות המוחין וברוח נשברה, ומלטהו ה', ויזכה לחזר לגדלות המוחין, ולסמך את נפשו מנפילתה, ולכן אשרי מי שעוסק בזה בכל עת, כי על ידי זה יקבל בעצמו התחזקות עצומה.

והנה על קטב זה פרשו חכמינו הקדושים (שבת קד ע"א) את אותיות האל"ף ב"ת וגו', אל"ף ב"ת, אלף בינה, הינו שתלמד תורה, גימ"ל דל"ת, גומל דלים, שתתן צדקה, כי אחר שאדם זוכה ללמוד תורה ולקנות לעצמו דבורי אמונה ויראת שמים, אז עקר מצותו להיות גומל דלים עם מה שלמד, ולהשפיע לאחרים דעת ושכל, ובה מקיים

מצות צדקה בשלמות הגדולה ביותר, וצורת האותיות גם כן מורה על זה, כי א' הוא קנה פופה עם יד אחת למעלה ויד אחת למטה, כי פשאדם לומד, עקר שלמות הלמוד ללמד וללמד, הינו ביד אחד לקבל הלמוד למעלה, וביד שני להשפיע הלמוד למטה לאחרים, אבל זה יכול להתקיים רק פשאדם כמו קנה פופה, שכופף ומכניע עצמו, ואינו עומד בקומה זקופה, כי אין התורה מתקיימת אלא במי שדעתו שפלה עליו (תענית ז.), וכשאדם יודע איך לכפף ולהכניע עצמו, אזי יזכה ללמד הרבה תורה, וגם ללמד אותו לאחרים, מה שאין כן העומד בקומה זקופה בישות ובגאות, לא יזכה ללמד בראוי, ובנדאי לא יזכה ללמד עם אחרים, ולכן אות אל"ף, שהוא לשון למוד, וכמו שכתוב (איוב ל"ג) ואאלפך חכמה, הוא בצורת קנה פופה, עם יד למעלה ולמטה, להורות על שלמות הלמוד.

ואחר כך באה אות ב', המרמזת על בינה, וגם על ברכה, כי עקר ברכת התורה פשאדם נעשה מבין בה, ומבין דבר מתוך דבר, והוא מוכן לעשות צדקה עם בינתו, ולהשכיל אותה לאחרים, ולכן בינה מרמזת בצורת אות ב', שהיא סגורה למעלה ולמטה ולאחורה, ופתוחה רק קדימה, לרמוז לאדם, שאף פעם לא ינסה להכין מה

שלמעלה ומכסה ממונו, וכן מה שלמטה וירוד ממונו, וכן מה שנעשה מאחוריו וכבר עבר, רק תמיד יהיה פתוח קדימה, ללכת ולעשות מה שאריך עם התחדשות ומורח, בלי להסתפל לאחוריו כלל, וזה נקרא "בינה" אמתית, ובתוכה מנחת הפ'רכה הכי גדולה.

ולכן אחרי אותיות אל"ף בי"ת הן אותיות גימ'ל דל"ת, שהוא גומל דלים, כי אחר שזכה אדם ללמוד לעצמו, וגם לקנות בינה פראוי, אזי מטלת עליו מצוה להשפיל מחכמתו ומבינתו לאחרים, אשר זו היא הצדקה הכי גדולה, וזוהי גם צורת אות ג', שרגלה פשוטה כלפי אות ד', כי היא מוכנה לרוץ אחר הדל והעני, ולהכניס בו דעת ושכל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (שבת קד ע"א), שכן דרכו של גומל חסדים לרוץ אחר דלים, וגם הד', אחוריו כלפי הג', כדי שלא יתבייש בשנותן לו, נמצא שד' אותיות ראשונות של האל"ף בי"ת מרפזות על עקר בנינו של עולם, ללמד תורה על מנת לפודה, ולעשות גמילות חסד עם עניים ודלים, כי על ידי זה יתרבו הדעת והשכל בעולם, ויזכו כל הפ'יות להתקרב אליו ותברך, אשרי הזוכה לעשות צדקה פזאת בכל עת.

וקָשֶׁר מוֹתָרָא"ש נ"י אֶת הָעֲנִינִן הַנ"ל לְפָרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ בְּקָשֶׁר נֹרְא וּנְפִלָא מְאֹד, כִּי הִנֵּה כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית ל') וַתֹּאמֶר לֵאמֹר בָּא גָד וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ גָד, וְהִנֵּה הִקְרִי הוּא בָּא גָד, אֲבָל הַכְּתִיב הוּא כְּנֹד, תִּבְּחָ אַחַת, וּפְרָשׁ רִשִׁי, בָּא גָד, בָּא מִזֵּל טוֹב וְכוּ' וְלֹא יִדְעָתִי לָמָּה נִכְתְּבָה תִּבְּחָ אַחַת וְכוּ', עֵינַי שָׁם, וְהִנֵּה יֵשׁ לֹמֵר שֶׁהַשֵּׁם שֶׁל גָד מְרַמֵּז עַל מִדַּת גִּזְמוּל דְּלִים, לַעֲשׂוֹת צְדָקָה וְחֶסֶד עִם הָעֲנִי וְהַדֵּל, וְהַעֲקֹר לְהַשְׁכִּיל בּוֹ דַּעַת וְשִׁבְל, שְׂוֹהֵי הַצְּדָקָה הַכִּי גְדוּלָה, וְלִכֵּן אִמְרָה בָּא גָד, שְׁמֵרַמֵּז עַל אוֹתִיּוֹת אִבְצִ'ד', כִּי בְּכַדִּי לַעֲשׂוֹת צְדָקָה אֲמַתִּית, וְלְהַשְׁפִּיל דַּעַת וְשִׁבְל בְּאַחֲרִים, צְרִיכִין מִקְדָּם לָקִים אִב', אֲלֶף בִּינָה, וְלִלְמֹד הַרְבֵּה עַל מִנְת לְלַמֵּד, וְעַל יְדֵי שְׂאָדָם מְלַמֵּד עִם אַחֲרִים, חוֹזֵר וּבָא תִלְמוּד אֱלִיּוֹ לַעֲצֹמוֹ, וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּיוֹם רַעֲיָה יִמְלֻטְהוּ ה', וְנִהוּ בָּא גָד, שֶׁהַגִּזְמוּל דְּלִים חוֹזֵר וּבָא אֱלִיּוֹ, אֲבָל הָעֲקֹר לְהַכְנִים הַדַּעַת בְּכַנֵּי אָדָם בְּצוּרַת אוֹת ב', לֹא לְהַכְתִּיב לֹא לְמַעְלָה וְלֹא לְמַטָּה וְלֹא לְאַחוּרָה רַק קְדִימָה, וְלִכֵּן הַכְּתִיב שֶׁל הַתִּבְּחָ הִיא, כְּנֹד, לְרַמֵּז שְׂוֹהֵי הַצְּדָקָה וְהַבְּרָכָה הַכִּי גְדוּלָה, לְלַמֵּד לְאַנְשִׁים לְלַכֵּת תְּמִיד קְדִימָה בְּאַפְּן שֶׁל הַתְּחַדְשׁוֹת, וְלֹא לְבַלְבֵּל עֲצָמָם עִם מַה שֶׁלְּמַעְלָה אוֹ עִם מַה שֶׁלְּמַטָּה, וְלֹא לְאַחוּרֵיהֶם, וְזוֹ הַבְּרָכָה וְהַשְׂמֻחָה הַכִּי גְדוּלָה, וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב רִשִׁי, בָּא מִזֵּל טוֹב, שְׂוֹהֵי עֲקֹר הַשְׂמֻחָה וְהַבְּרָכָה שֶׁל אָדָם.

בשיכול להשפיל לאחרים בצורת האות ב', שתמיד יסתכלו רק קדימה בימי חיהם, ולכן שלש אותיות אלו כתובות ביחד בתבה אחת, אבל בודאי עקר הפעלה הוא בא גר, שיהזור ויבא לאדם כל הצדקה והסד שעשה עם אחרים, ויבוא על שכרו בזה ובבא לנצח.

וזוהי עבודת הצדיקים כל ימי חיהם, להשפיל דעת ושכל בבני אדם, ולהביא אותם אל הפרה גמורה שאין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, וכל מה שעובר עליהם הוא בהשגחה פרטי פרטית, ובכרצון המאציל העליון, למען טובתם הנצחית, וככל שאדם מכניס בפעמו למודי הצדיקים, בתמימות ובפשיטות גמורה, כן זוכה לעבור את החיים לשלום, ולחיות חיים טובים ומתוקים באמת

וספר מוהרא"ש נ"י, שפעם נסע הבעל שם טוב הקדוש זי"ע בדרך, והגיע אל בית איש אחד עני ואביון, ובקש מהבעל שם טוב הקדוש שיתן לו ברכה על פרנסה, כי אין לו כלום בבית, ואמר לו הבעל שם טוב זי"ע, שיתן לו על פדיון, אבל אמר לו האיש, שאין לו כלום, רק פר אחד ישן קרוע ובלוי שהוא ישן עליו – זהו הדבר היחידי שיכול לתת על פדיון, ואמר לו הבעל שם טוב זי"ע שיתן לו הפר

על פדיון, וכן עשה, ולקח הבעל שם טוב הקדוש זי"ע הכר, ונתן לו ברכה, וחזר הבעל שם טוב זי"ע לביתו, וכשראתה אשתו של הבעל שם טוב הקדוש זי"ע את הכר בידו, הבינה שזמן הסתם לקח אותו בעבור פדיון מאיזה בן אדם, ואמרה לו בתמיתהה, מאיזה יהודי כבר הוצאת כר קרוע ובלוי בשביל פדיון, הרי מן הסתם אין לו בלום בבית? ולא ענה לה הבעל שם טוב בלום.

ובאמת פשיצא הבעל שם טוב הקדוש זי"ע מבית העני, התחיל העני לבכות מאוד לפני השם יתברך, הנה לא היה לי בלום בבית לאכול, ובקשי היה לי כר ישן קרוע לישון עליו, ועכשו גם זה אין לי, ובכה הרבה מאוד בלב נשבר אל הקדוש ברוך הוא, ופתאום שמע דפיקות בדלת, וראה שעמד שם ערל אחד עם סיר מלא דברים שנראים כפולים, והערל מתאונן לפניו שמצא סיר זה בשדה, ומנסה פעם אחר פעם לבשל אותם כדי לאוכלם, אבל אינן מתבשלות, ואולי היהודי יכול לעזור לו, והסתפל היהודי היטב בפיר, וראה שהם לא פולים רק מרגליות, ואמר לערל, חכה כאן, ואני אביא לך סיר מלא פולים טובים לאכול, ורץ מהר אל השכן ובקש ממנו שיתן לו בהשאלה לו פולין מבשלים, ויחזירם לו בזמן מועט, וכן עשה.

ונתן הפולין אל הערל, והמורגליות לקח לעצמו, ונעשה על ידם עשיר גדול, אחר קצת זמן הכין מתנה גדולה ומכבדת בשביל הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, ונסע אליו כדי להחזיק לו טובה, ואז נכנס לבית הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, ונתן לו תודה, ונתן לו המתנה המכבדת, ואז ענה ואמר הבעל טוב הקדוש לרבנית הצדקת שלו: "הרי דאגת על שלקחתי מן העני את הפר הקרוע שלו, עתה ראי מה שקבל על ידי זה בחזרה, והכל בחשבון צדק"...

הרי דרך הצדיקים ללמד דעת ושכל עם כל אחד ואחד כפי ענינו, ולפעמים מתנהגים עמהם באפן מיוחד, כדי שיקבלו לב נשבר ויכבו מתוך פנימיותם אל הקדוש ברוך הוא, ואז נושעים באמת.

והישם יתברך יזכנו לעשות צדקה וחסד ברוחניות ובגשמיות כל ימי חיינו, ונזכה למלאות כל העולם בלו עם ידיעת אמתת מציאותו יתברך, עדי נזכה לעלות ולהלל בו יתברך לגמרי מעתה ועד עולם אמן ואמן.

סְעוּדָה שְׁלִישִׁית פְּרִשְׁת וַיֵּצֵא ה'תשע"ב

בסְעוּדָה שְׁלִישִׁית, סְעוּדַת רַעוּא דְרַעוּי, דְּבַר מוֹתְרָא"ש נ"י דְּבוּרִים נוֹרְאִים וְנִפְלְאִים מְאֹד, עַל פִּי דְּבָרֵי רַבְנּוּ ז"ל, בְּלִקוּמֵי מוֹתְרָן חֲלֹק ב' סִימָן נ"ב, הַמְדַבֵּר מִן הַקְּשִׁוֹת שֶׁיֵּשׁ עַל הַצְּדִיקִים, עֵינֵי שָׁם.

פֶּתַח וְאָמַר מוֹתְרָא"ש נ"י, רַבְנּוּ ז"ל אָמַר: מַה שֶּׁקָּשָׁה קְשִׁוֹת עַל הַצְּדִיקִים, זֶהוּ מִכְרַח לְחַיֹּת. כִּי הַצְּדִיקִים מִתְדַמִּים לְיוֹצְרֵם, כַּמּוֹבָא, וְכִמוֹ שֶׁקָּשָׁה קְשִׁוֹת עַל הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמוֹ – כֵּן בְּהִכְרַח שְׂיִחְיֶה קָשָׁה קְשִׁוֹת עַל הַצְּדִיק, כִּי הוּא מִתְדַמֶּה אֵלָיו יִתְבָּרַךְ: וְכַעֲנִין הַקְּשִׁוֹת שֶׁקָּשָׁה עַל הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, מִרְגְּלָא בְּפַמְיָהּ לֹאמַר: אֲדַרְבָּא, כִּד רְאֵי לְחַיֹּת דִּיקָא, שְׂיִחְיֵי קְשִׁוֹת עַל הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, וְכִד נָאָה וַיִּפֶּה לוֹ יִתְבָּרַךְ לְפִי גְדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוֹתוֹ. כִּי מַעֲצָם גְּדֻלָּתוֹ וְרוֹמְמוֹתוֹ, שְׂחֵא מְרוֹמָם מְאֹד מִדַּעְתָּנּוּ, עַל כֵּן בּוֹדָאֵי אֵי אֲפֻשֵׁר שְׂנַבְיִין וְנִשְׂיֵיג בְּשִׁבְלֵנוּ הַנְּהַגְתּוֹ יִתְבָּרַךְ. וְעַל – כֵּן בְּהִכְרַח שְׂיִחְיֵי עָלֵיו יִתְבָּרַךְ קְשִׁוֹת, כִּי כִד נָאָה וַיִּפֶּה לְהַפּוֹרָא יִתְבָּרַךְ, שְׂיִחְיֶה מְרוֹמָם וְנִשְׂא מִדַּעְתָּנּוּ, שְׂעַל יְדֵי זֶה קָשָׁה הַקְּשִׁוֹת כַּנֵּ"ל וְאִם חִיָּה הַנְּהַגְתּוֹ

כפי חיוב דעתנו, אם בן, היה, חם ושלום, דעתו פדעתנו; עד כאן לשון רבנו ז"ל.

והסביר מוהר"א ש"נ, כי הנה זאת אנהנו רואים בחוש, שקשה הרבה קשיות על הצדיקים, וקשה מאד להבין כל דרכיהם והנהגותיהם, ורבנו ז"ל מנלה בתורה זו, שכל מכרה להיות, כי הצדיקים מתדמים ליוצרים, והם דבקים בו יתברך בדבקות אמתית, עד שנכללים לגמרי בו יתברך, והם מוכנים בכל עת ורגע למסור נפשם בעבור כבוד שמו יתברך, ולכן כמו שקשה קשיות על הנהגת השם יתברך בכיכול, כמו בן קשה קשיות על הנהגות הצדיקים, כי זה ברור שדרכי השם יתברך אי אפשר להבין כלל, שהרי הוא יתברך מרומום ונשא מאד מדעתנו, ואי אפשר לבשר ודם להבין ולהשיג דרכי המקום, וכך נאה ויפה לו יתברך, כי אם היתה הנהגתו כפי חיוב דעתנו, אם בן היה, חם ושלום, דעתו פדעתנו, ולכן מכרה שתהנה קשיות על הנהגותיו יתברך, וכמו בן על הצדיקים הדבקים בו יתברך, מכרה להיות הרבה קשיות וספקות, כי הם מתנהגים כפי אור אלקותו יתברך המאיר בקרבם, ובהכרח יהיו הרבה קשיות וספקות עליהם, וכך נאה ויפה להם, כי זה סימן

שדעתם מרוממות ונשאת מדעת כתם בני אדם, ודיקא על ידם מתגלה אלקותו יתברך בעולם.

והנה לפי זה יש לשאול שאלה חזקה, איך אפשר להנצל מכל הקשיות והספקות שיש על הצדיקים, הרי מכרה להיות קשיות וספקות עליהם, ואם בן מה יעשה אדם להפטר מהם? אבל התרוץ גנוז בדברי חכמינו הקדושים (אבות פרק ו'), שאחד מהמ"ח דרכים שהתורה נקנית בהם הוא: "המכיר את מקומו", שפדי לקבל התורה, ולזכות לאמונה ברורה בהקדוש ברוך הוא, ובצדיקים אמתיים, אדם צריך להכיר היטב את מקומו, ולהכיר שהמח שלו קטן ומצמצם ופגום מאד, ומיד בשאדם מכיר זאת, מיד מתבטלות מפניו כל הקשיות ונפתרים לו כל הספקות שיש לו על השם יתברך ועל הצדיקים, כי מבין תקף ומיד שאי אפשר בשום פנים ואפן שהמח שלו הקטן והפגום, יבין דרכי השם יתברך ודרכי הצדיקי אמת, נמצא שמי שזוכה לקנות מדה זאת של "המכיר את מקומו", ינצל מהרבה צרות ורעות בחייו, כי תמיד ידע היטב, שפני מקומו ומעמדו, אי אפשר לו להבין דרכי השם יתברך ודרכי הצדיקים, ותמיד יצדיק עליו את הדין, ויאמר "צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל

מעשיו", שבדאי כל דרכי ה' נכונים וישרים, כי הוא יתברך עושה
הכי טוב בשביל האדם, והוא יתברך מתנהג בכל פרט רק למען
טובתו הנצחית.

וכן בענין דרכי הצדיקים, מי שמפיר את מקומו, יבין מיד שאי
אפשר עם מוח שלו להבין דרכי הצדיקים, כי איך יבין מוח קטן
ופגום את המוח של צדיק אמתי שמוכן ומזמן כל עת ורגע למסר
נפשו על קדשת שמו יתברך, ולכן תמיד יקבל דבריהם באמונה
פשוטה, ויבין מרחוק שאי אפשר בשום פנים ואפן להבין דרכיהם
באמת, נמצא שהקונה מדת "המפיר את מקומו", זוכה לקנין
התורה ולקנין אמונה, וחי חיים טובים בזה ובכך לנצח.

והנה על אדם לדעת, שכל הקשיות והספקות הבאים על דעתו,
נמשכים מקלפת עמלק שהוא היצר הרע שבקרבו, שמנסה לבלבל
את דעתו עם קשיות וספקות, כי עמלק בגימטריא ספ"ק, ועליו
נאמר (בראשית ו') וְכָל יֶצֶר מַחֲשַׁבֶּת לְבוֹ רָקוֹ רָעוֹ כָּלֵי הַיּוֹם, סופי
תבות עמ'ל'ק, כי עמלק הוא האבן נגף שיש בכל החכמות
שבעולם, המבלבלות את דעת האדם בקשיות ובספקות, וצריכין

להיות גבור חזק לנצל מהם, בסוד (משלי כ"ד) שבעו יפול צדיק וקם סופי תבות עמ'ליק' (לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן י"ט), שרק צדיק יודע איך לנצל מפלבוני עמלק, ולקום מהנפילות שהוא גורם, ועקר הסוד לנצל ממונו על ידי שגשגמרים מלפנים עם שום מושא ומתן עמו, ותקף ומיד שנגנם באדם איזה ספק וקשיא, יזכר מיד להיות "מכיר את מקומו", ולהבין שבוודאי כפי מוח פגום שלו, תכנסנה בו קשיות מעמלק וכת דיליה, ולכן עליו לברח תקף ומיד, ולא לתת קשיות ולספקות זמן להתרשם בדעתו, וכמוכא בספר המדות (אות נאוף סימן י'), לא תכנס עם פתיוך בטוען ונטען וכו', כי כל הקשיות והספקות באים ממוח פגום, ממה שפגם בתאות נאוף רחמנא ליצלן, כי נאוף מכנים באדם ישות וגאות, והם תלויין זה בזה (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן י"א), ותקף ומיד שיש לאדם ישות וגאות, אומר הקדוש ברוך הוא אין אני והוא יכולין לדור בעולם (סוטה ה' ע"א), נמצא שבוודאי יהיה לאדם הרבה קשיות וספקות, ועל בן עמלק בגימטריא ר"ם, כי מכנים רמות רוחא וגאות באדם, ועל ידי זה מבלבל אותו עם כל מיני ספקות, אבל אם אדם גבור חיל לברח מכל מושא ומתן עמו, ותקף ומיד "מכיר את מקומו", שתחמוח קטן ופגום שלו גורם כל זאת, על ידי זה סוף כל סוף יסתלקו כל הספקות ממונו לגמרי.

נמצא שעקר עצה היעוצה נגד כל מיני ספקות וקשיות שיש לאדם על דרכי השם ותברך ועל דרכי הצדיקים חס ושלום, לברח תכף ומיד מהם עם הידיעה של "המפיר את מקומו", ולהבין מרחוק לשך מכרח להיות פני מחו הקטן והמצמצם, ועל ידי זה סוף כל סוף יסתלקו הספקות מפניו לגמרי, ויזכה לאמונה ברוחה ומזככת בהשם ותברך ובצדיקיו האמתיים, ויחיה חיים טובים בזה ובבא לנצח, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקשר מותרא"ש נ"י את הענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה פתיב (בראשית ל"א) **ויגלב יעקב את לב לבן הארמי על בלי הגיד לו כי בורח הוא**, ויש לומר שבפסוק הזה מרמזת עצה הנ"ל של רבנו ז"ל, לברח לכתחלה מכל מיני קשיות וספקות, ולא לבגס בשום משא ומתן עם הוצר הרע ועמלק כלל, וכמבאר בדברי מוהרנ"ת ז"ל (לקיטת הלכות תפלין הלכה ו' אות ל"ח), שזוהי עצת יעקב, לברח מכל מיני הרהורים ומחשבות זרות אל תוך מחשבות אחרות, ולפעמים גם אפלו לתוך מיילי דשמותא ועניני צחוק, ולא להסתפל לאחוריו כלל, שזהו **"ויגלב יעקב את לב לבן**

הָאָרְמֵי עַל בְּלֵי הַגִּיר לֹא כִי בֹרַח הוּא", כִּי אִפְלוּ הַסְטֵרָא אַחֲרָא
 אֵינָה מְבִינָה כָּלֵל שֶׁהוּא בֹרַח, מֵאַחַר שֶׁעוֹסֵק בְּדַבָּרִים אַחֲרִים,
 וְלַפְעָמִים בְּמִילֵי דְשִׁטּוֹתָא, וּבְזֶה מִצְלִיחַ לְבָרַח מִמֶּנּוּ, אֲבָל צָרִיכִין
 לְהִיטֵת גְּבוּרַת חֵיל עַל זֶה, וְלִדְחוֹתוֹ פַּעַם אַחַר פַּעַם, כִּי הוּא מְמַשִּׁיךְ
 לְרִדְף אַחֲרָיו, וְשׁוֹלַח אֶת שְׁלִיחָיו שֶׁהוּא עֹמֵק לְתַפֵּס אוֹתוֹ, וְכִמוֹ
 שֶׁכָּתוּב (פְּסוּק כ"ב) וַיִּגַּד לְלִבָּן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כִּי בָרַח יַעֲקֹב וְגו' וַיִּרְדֹּף
 אַחֲרָיו וְגו', וְאֵינָהּ בְּבַעַל הַטּוֹרִים, ב' בְּמִסְוֵרָה, כָּאֵן, כִּי בָרַח יַעֲקֹב,
 וְעוֹד, (שְׁמוֹת י"ד) וַיִּגַּד לְמִלְךְ מִצְרַיִם כִּי בָרַח הָעָם, אֵינָהּ בְּמִדְרָשׁ
 שֶׁעֹמֵק הַגִּיר לְלִבָּן עַל בְּרִיחַת יַעֲקֹב, וְגַם לְפָרְעֹה עַל בְּרִיחַת
 יִשְׂרָאֵל, כִּי בָרַח בְּגִימְטְרִיא עֲמִלָּה, עֵין שָׁם.

כִּי זֹהוּ קַלְפַת עֲמִלָּה, שְׁמוֹתַגְּבֵרַת מְאֹד לְחַכְנִים סְפָקוֹת וּבְלִבּוּלִים
 בְּאָדָם, וְאָדָם צָרִיךְ לְהִיטֵת הֶזֶק מְאֹד, לֹא לְפָנֵם עִמּוֹ בְּטוֹעֵן וְנִמְטָעֵן
 כָּלֵל, רַק לְהִיטֵת מִכִּיר אֶת מְקוֹמוֹ, וְלְחַבֵּין שְׁזֶה מְכָרַח שְׁיִהְיוּ לוֹ
 קְשִׁיּוֹת וּסְפָקוֹת כְּפִי מַעֲשֵׂיו הַגְּרוּעִים, וְעַל יְדֵי שְׁיִכְרַח מִמֶּנּוּ כָּל
 כַּחוֹתָיו, עַל יְדֵי זֶה יִסְתַּלֵּק מֵעֲלָיו לְגַמְרֵי, וְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ לְאַמוּנָה
 בְּרוּרָה וּמְזַכְּכָת, עַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ לָנוּ שׁוֹם קְשִׁיּוֹת וּסְפָקוֹת עַל הַנְּהַגוֹת
 הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְעַל הַנְּהַגוֹת הַצְּדִיקִים, וְנִזְכֶּה לְעֲלוֹת וּלְהַכְלִיל בּוֹ יִתְבָּרַךְ
 לְגַמְרֵי מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן.